

ZWALCZANIE BARSZCZU SOSNOWSKIEGO

Informator na temat barszczu Sosnowskiego i form jego
zwalczania na terenie gminy Debrzno.

PROGRAM ZWALCZANIA BARSZCZU SOSNOWSKIEGO

Realizacja projektu "Likwidacja Barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy Debrzno w latach 2021-2023"
znacząco zwiększa potencjał zwalczania barszczu Sosnowskiego na terenie gminy Debrzno.

SPIS TREŚCI

- 04 O projekcie
- 06 Zasady bezpieczeństwa
- 07 Co w przypadku poparzenia
- 07 Zasady postępowania w przypadku poparzenia
- 10 Sposoby zwalczania barszczu
- 13 Barszcz w gminie Debrzno

O PROJEKCIE

Głównym założeniem projektu jest usunięcie i powstrzymanie rozprzestrzeniania się barszczu Sosnowskiego na obszarze blisko 52 ha. Pozostały teren występowania barszczu - 28,63 ha - jest własnością Lasów Państwowych i likwidowany będzie wzorem lat ubiegłych przez właściciela.

Pozostałe cele projektu:

- zlikwidowanie populacji barszczu Sosnowskiego na terenie miasta i gminy Debrzno
- zwiększenie świadomości mieszkańców gminy na temat zagrożeń wynikających z występowaniem inwazyjnej rośliny, a także zmotywowanie ich do wspólnego działania w jej zwalczaniu

Barszcz Sosnowskiego jest inwazyjną, parzącą rośliną występującą na terenie całej Polski. Sprowadzona została z Kaukazu jako roślina pastewna. Ze względu na toksyczność wprowadzono zakaz uprawy, rozmnażania i sprzedaży tej rośliny. Toksyczne związki w niej zawarte pod wpływem promieni UVA i UVB stanowią zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego powodując silne oparzenia skóry.

Gmina Debrzno już od wielu lat zmagają się z problemem występowania na swoim terenie inwazyjnej rośliny jaką jest barszcz Sosnowskiego.

Na dzień dzisiejszy jest to ponad 80 ha, ale jej zasięg wciąż rośnie. Sposób rozsiewu barszczu jest niekontrolowany, dlatego jest ona bardzo trudna w likwidacji. W całej gminie zainfekowanymi miejscami są głównie miasto Debrzno, (w tym również bliskie sąsiedztwo terenów chronionych tj. NATURA 2000 "Dolina Debrzynki") oraz przyległe do niego sołectwa: Strieczona, Grzymisław, Uniechów, Rozwory, Stare Gronowo, Myśligoszcz, Cierzenie, Słupia. Dotychczasowe działania specjalistów pokazują, że najlepszą metodą zwalczania barszczu Sosnowskiego jest technika kombinowana będąca połączeniem metody chemicznej z mechaniczną. Przez cały letni okres wykorzystywane były różne zabiegi, w tym opryski, wykopywanie i przycinanie systemów korzeniowych. Dobór takiego zabiegu jest oczywiście uzależniony od wielu czynników w tym m.in. wielkości populacji, rodzaju siedliska, fazy wzrostu rośliny, jak również dostępności terenu.

ZASADY BEZPIECZEŃSTWA

Barszcz Sosnowskiego jest rośliną niebezpieczną. Znalazienie się w jej bezpośrednim sąsiedztwie może być groźne dla zdrowia i życia. Aby zminimalizować istniejące ryzyko należy stosować się do kilku zasad bezpieczeństwa.

Nie dotykać nieznanych roślin!

Nie dotykać i nie chwycić za pomocą gołych rąk podejrzanych, nieznanych roślin.

Unikać barszczu w upalne dni!

Unikać zbliżania się do rośliny, zwłaszcza w upalne dni, podczas których roślina uwalnia lotne olejki eteryczne, które mogą osadzać się na skórze. Jeśli jednak zmuszeni jesteśmy przebywać w otoczeniu tej rośliny należy zatem chronić skórę oraz drogi oddechowe.

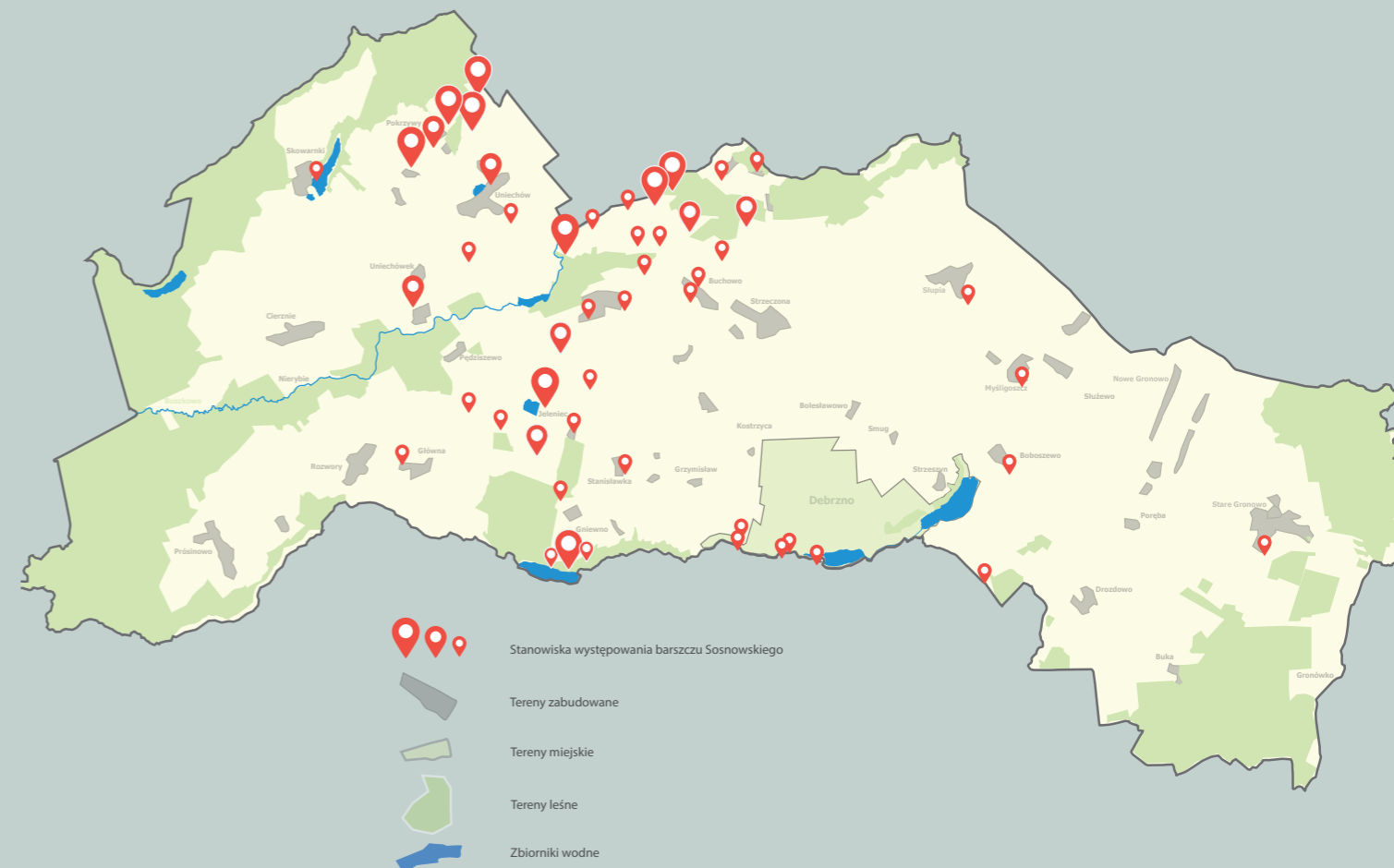

Edukować!

Szczególnie należy chronić dzieci przed kontaktem z rośliną zarówno pośrednim jak i bezpośrednim. Dzieci są bardziej narażone gdyż ze względu na rozmiar i puste łądugi roślina ta może wydawać im się szczególnie atrakcyjna.

Jeśli zauważysz barszcz Sosnowskiego nie zwlekaj i zgłoś go w Urzędzie Miejskim w Debrznie przy ul. Traugutta 2, 77-310 Debrzno, tel. 59 83 35 351, bądź za pomocą strony internetowej: <http://barszczsosnowskiego.debrzno.pl>

MAPA STANOWISK BARSZCZU SOSNOWSKIEGO NA TERENIE GMINY DEBRZNO

CO W PRZYPADKU POPARZENIA?

Informacje o postępowaniu w przypadku ewentualnego poparzenia oraz kontaktu z rośliną

Barszcz Sosnowskiego to roślina parząca! W soku i w olejkach eterycznych barszczu Sosnowskiego występują substancje toksyczne (furanokumaryny), które pod wpływem promieniowania słonecznego powodują zmiany skórne przypominające oparzenia (wysypki, zaczerwienienia, opuchlizna, owrzodzenia), a objawy pojawiają się od kilku do kilkunastu godzin po bezpośrednim kontakcie. Wśród objawów u osób mających kontakt z barszczem wymienia się: nudności, wymioty, bóle głowy, a także obrażenia układu oddechowego, oczu, a nawet wstrząs anafilaktyczny. Wskazuje się również na możliwość wpływu toksycznych związków na powstawanie nowotworów skóry.

Toksyczności barszczu Sosnowskiego sprzyja wilgoć i wysoka temperatura powietrza, zatem należy uważać szczególnie latem. Ponadto warto wiedzieć, że do poparzeń może dojść nawet bez bezpośredniego kontaktu z barszczem Sosnowskiego, gdyż wydzielane przez niego olejki eteryczne mogą unosić się w powietrzu nawet na odległość kilkunastu metrów.

Zasady bezpieczeństwa:

- unikaj miejsc, gdzie występuje barszcz Sosnowskiego,
- nie dotykaj i nie zrywaj roślin,
- przebywając w bliskości barszczu Sosnowskiego chroń skórę i drogi oddechowe przed promieniowaniem UV (okulary i kremy z filtrem, odzież z nienasiąkliwych tworzyw sztucznych zakrywającą skórę, maski ochronne),
- pamiętaj, że skóra dzieci jest bardziej wrażliwa na toksyczne działanie soku barszczu,
- nie przebywaj w pobliżu barszczu Sosnowskiego ze względu na lotne olejki eteryczne emitowane do otoczenia, które mogą osadzać się na skórze.

ZASADY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU POPARZENIA

- w przypadku bezpośredniego narażenia oraz kontaktu na działanie barszczu Sosnowskiego w jak najkrótszym czasie przemyj skórę letnią wodą z mydłem tak, by usunąć z jej powierzchni sok rośliny. Ponadto zaleca się umyć wszystkie przedmioty i uprać odzież, która miała kontakt z barszczem,
- jeżeli pojawiły się pęcherze surowicze, ale nie doszło do ich rozerwania, można zastosować miejscowo maści (kremy) kortykosteroidowe,
- w przypadku kontaktu oczu z rośliną należy je przemyć dokładnie wodą, chronić przed światłem i skonsultować z okulistą,
- nie dotykaj zmienionych miejsc na skórze, stosuj na nie chłodne okłady z lodu, a dobór środków farmakologicznych skonsultuj z lekarzem,
- w przypadku silnego poparzenia i występujących problemów oddechowych wezwij pogotowie ratunkowe,
- niezależnie od stopnia nasilenia objawów – należy unikać ekspozycji na światło słoneczne (nawet w przypadku braku objawów przynajmniej przez 48 godzin).

Sposoby zwalczania barszczu wraz z oceną efektywności i zasadami bezpieczeństwa

Obecnie barszcz Sosnowskiego jest objęty prawnym zakazem uprawy, rozmnażania i sprzedaży na terenie Polski. Negatywne cechy barszczu Sosnowskiego spowodowały konieczność intensywnego zwalczania tego chwastu, ponieważ:

- jest rośliną silnie zachwaszczającą teren, powodującą degradację środowiska przyrodniczego.
- w miejscach, w których barszcz Sosnowskiego wystąpił masowo liczba innych gatunków roślin spada nawet trzykrotnie,
- jest gatunkiem obcym inwazyjnym, czyli takim, który został przeniesiony poza naturalny zasięg swojego występowania i w nowych, optymalnych dla jego rozwoju warunkach, łatwo zwiększa swój areal, a następnie wygrywa walkę o przestrzeń i zasoby środowiska z gatunkami rodzimymi, skutkiem tego jest utrata cennych siedlisk i związanych z nimi gatunków, Gatunki inwazyjne są więc jednym z głównych czynników powodujących utratę różnorodności biologicznej,
- włoski na liściach i łodygach wydzielają substancję parzącą, rozrzucone liście lub łodygi mają charakterystyczny zapach kumaryny, parzące działanie tego związku nasila się podczas słonecznej pogody i wysokiej temperatury oraz dużej wilgotności powietrza,

oparzenia spowodowane przez barszcz Sosnowskiego w skrajnych przypadkach prowadzą nawet do śmierci,

- kontakt z tą rośliną powoduje zapalenie skóry, powstawanie pęcherzy, niegojące się rany i długo niezanikające blizny oraz zapalenie spojówek, działanie to jest szczególnie niebezpieczne dla alergików i dzieci,
- badania przeprowadzone przez Powiatową Stację Sanitarно-Epidemiologiczną w Słupsku donoszą, że niektóre furanokumaryny zawarte w barszczu Sosnowskiego posiadały również właściwości rakotwórcze i powodujące wady płodu.

Wybór metody zwalczania barszczu Sosnowskiego zależy od wielkości populacji, rodzaju siedliska i dostępności terenu. Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że najlepsze efekty dają techniki kombinowane, polegające na połączeniu dwóch lub więcej metod. Zwalczanie barszczu Sosnowskiego jest skomplikowane i wymaga dużej konsekwencji. Najprostszą metodą zwalczania rośliny jest metoda mechaniczna. Najskuteczniejsze jest niszczenie jesienią roślin jednorocznych, ponieważ w tym okresie najłatwiej jest rozpoznać ten gatunek po silnych, dorodnych rozetach. Niszczenie roślin może polegać na ręcznym (dłońmi w rękawicach) usuwaniu

przy pomocy motyk bądź też specjalistycznego sprzętu. Jeśli niszczenie mechaniczne odbywa się w drugim roku wegetacji, gdy wyrastają pędy, zabiegi koniecznie należy wykonywać przed owocowaniem, a najkorzystniej tuż przed lub w trakcie kwitnienia. Najbardziej powszechną i skuteczną metodą zwalczania barszczu Sosnowskiego jest wykaszanie. W ciągu jednego sezonu potrzebnych jest co najmniej od 2 do 4 zabiegów tego typu. Należy jednak kosić rośliny jak najniżej, aby ograniczyć odrastanie nowych baldachów na niższych piętach. Całkowite wyeliminowanie roślin polega na ich „zmęczeniu”, czyli bardzo częstym koszeniu. Zwalczanie chemiczne należy do metod ostatniego wyboru, wykonuje się je herbicydami zawierającymi glifosat, które nie są zalecane do bezpośredniego zwalczania barszczu, ale można z nich skorzystać, jako że są to środki nieselektywne, służące do zwalczania zbędnej roślinności. Roundup 360 SL lub inne preparaty oparte na glifosacie zalecane są w dawkach 4,5 do 8 l/ha. Niższe dawki stosuje się podczas wiosny oraz późnym latem i jesienią na rośliny barszczu w fazie silnie rozrośniętych rozet. Dawki najwyższe zalecane są na dorosłe rośliny, które zaczynają wchodzić w okres spoczynku wegetacyjnego. Środki te powodują osłabienie siły kiełkowania nasion. Dawki pośrednie stosuje się na jednoroczne rośliny wchodzące w okres kwitnienia lub na rośliny osłabione poprzednim zabiegiem. W miejscach, na których doszło do rozsiania się nasion barszczu, walkę należy zaplanować na 3 do 5 lat.

Zabiegi opryskiwania można wykonać w trzech terminach:

- wiosną do połowy maja, na siewki (do fazy rozety),
- wczesnym latem, od czerwca, w okresie wytwarzania pędów kwiatowych, do początku kwitnienia,
- późnym latem do jesieni, gdy rośliny osiągną fazę dobrze rozwiniętej rozety lub na osobniki wieloletnie, gdy rośliny zaczynają gromadzić substancje pokarmowe w korzeniach. Wszystkie osoby biorące udział w zwalczaniu barszczu Sosnowskiego bez względu na stosowaną metodę i wykonywaną pracę, muszą być dokładnie poinformowane o szkodliwości oraz toksycznych i parzących właściwościach tej rośliny. Muszą być też wyposażone w odpowiednie ubrania ochronne.

Wytyczne dotyczące zwalczania barszczu Sosnowskiego (*Heracleum sosnowskyi*) i barszczu Mantegazziego (*Heracleum mantegazzianum*) na terenie Polski zostały opracowane w 2014 roku przez Generalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Barszcz Sosnowskiego w Gminie Debrzno

Barszcz Sosnowskiego na terenie gminy Debrzno występuje od wielu lat. W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji tej inwazyjnej rośliny, stwierdzono jej występowanie na blisko 80 ha. Barszcz rozsieja się od ok. 30 lat w niekontrolowany sposób w szczególności na terenie Debrzno oraz sołectw: Strzeczona, Grzymisław, Uniechów, Rozwory, Stare Gronowo, Myśligoszcz, Cierznie, Słupia, a także rozrasta się w bliskim sąsiedztwie terenów chronionych tj. NATURA 2000 Dolina Debrzynki. W latach 2018-2020 prowadzono zabiegi likwidacyjne barszczu na wszystkich zinwentaryzowanych nieruchomościach w gminie Debrzno. W bieżącym roku prace są kontynuowane. Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że najlepsze efekty zwalczania dają techniki kombinowane, polegające na połączeniu metod mechanicznych oraz chemicznych. Wybór metody zależy od wielkości populacji, rodzaju siedliska i dostępności terenu. W pobliżu obszarów chronionych oraz cieków wodnych planowane są zabiegi wykopywania oraz przecinania szyjki korzeniowej ostrym szpadlem (na głębokości od 10 do 25 cm).

Gmina Debrzno

Realizacja projektu "Likwidacja Barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy Debrzno w latach 2021-2023" jest możliwa dzięki przyznanemu dofinansowaniu w wysokości 1 541 118,28 zł ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021.

